

הוראת קח"ר: מדיניות החינוך וההסברה בצה"ל בנושא זיכרון, הנצחה

ומורשת 7 באוקטובר – כ"ב בתשרי, שמחת תורה ה'תשפ"ד

1. כללי:

- א. בעיצומו של חג שמחת תורה, יום שבת, כ"ב בתשרי ה'תשפ"ד, 7 באוקטובר 2023, פלשו מחבלים מארגוני טרור ברצועת עזה לשטחה של מדינת ישראל, וערכו מסע הרג וביזה חסר אבחנה ברחבי הנגב המערבי. במתקפת הטרור הזו, הגדולה שידעה ישראל מאז הקמתה, טבחו המחבלים במאות מאזרחי המדינה ותושביה, אנסו, גזלו, פגעו פגיעות בגוף ובנפש במי שנקרה בדרכם, אחזו ביישובים ובבסיסים ומוצבים של צה"ל, וחטפו אזרחים וזרים לשטח רצועת עזה.
- ב. בהתקפה זו כ-1,200 בני אדם נרצחו, ו-251 נחטפו לשטח רצועת עזה, בהם גברים, נשים, זקנים וטף; כן נחטפו חיילים ומפקדים בצה"ל מבתיהם ומבסיסי צה"ל ומוצביו בגבול הרצועה.
- ג. בעקבות ההתקפה יצאה מדינת ישראל למלחמה הארוכה ביותר בתולדותיה, ומאז אותו יום נלחם צה"ל בזירות קרובות ורחוקות כדי להשיב את הביטחון למדינת ישראל ולאזרחיה ולהבטיח את חירות העם בארצו.
- ד. ב-7 באוקטובר 2023 כשל צה"ל במשימת ההגנה על האזרחים. זכרה של מתקפת 7 באוקטובר, לקחיה ויישומם, לצד מורשת הנרצחים והנופלים והנצחתם, וסיפוריהם של החטופים – אלה ששבו בחיים ואלה שהושבו לקבר ישראל, מלווים את מפקדי וחיילי צה"ל כל העת, ובייחוד בתקופות הסמוכות למועד יום הזיכרון הלאומי.
- ה. בהתאם לנוהג היהודי שלא לקיים אבלות ציבורית ביום חג שמחת תורה וביום שלמוחרת, נקבע התאריך כ"ד בחודש תשרי כיום הזיכרון הלאומי לטבח 7 באוקטובר ולהנצחת גבורתו.
- ו. צה"ל פועל בהתאם ל"חוק זיכרון הטבח והנצחת הגבורה ביום כ"ב בתשרי (שמחת תורה) – 7 באוקטובר, התשפ"ו-2026", אשר להלן כמה ממטרות (לשון החוק): 1. שימור הזיכרון הלאומי של מתקפת הטרור הרצחנית, הזוועות, הטבח וחטיפת האזרחים ואנשי כוחות הביטחון ומשרתים נוספים

שביצעו ארגון הטרור חמאס ושותפיו, הלחימה בהם וההתמודדות עימם; 2. הנצחת זכרם של האזרחים ואנשי כוחות ההצלה והרפואה שנרצחו ושל אנשי כוחות הביטחון ומשרתים נוספים שנפלו באירועי כ"ב בתשרי – 7 באוקטובר; 3. תיעוד וזיכרון של סיפורי החטופים, ובין השאר זה התמודדותם בשבי האויב, והנצחת זכרם של החטופים שנרצחו או נהרגו בשבי או נחטפו חללים, והפעולות להשבתם; 4. הנצחת מעשי הגבורה וההצלה של אזרחים ושל אנשי כוחות הביטחון ומשרתים נוספים, שחירפו את נפשם בקרבות נגד מחבלים מארגון הטרור חמאס ושותפיו, ושל אנשי כוחות ההצלה והרפואה שחירפו את נפשם כדי להציל חיים, והעלאה על נס של האומץ, החוסן, הגבורה והערבות ההדדית שבאו לידי ביטוי באירועים אלו; 5. הנצחת החוסן הלאומי והתקומה של עם ישראל לאחר אירועי כ"ב בתשרי – 7 באוקטובר, לרבות בנייה מחדש של קהילות, קיבוצים, מושבים, ערים ויישובים שנפגעו.

ז. לצה"ל ולמפקדיו חובה לעסוק באופן מובחן בזיכרון אירועי 7 באוקטובר ובלקחיו. היכולת לממש חובה זו מושפעת מהמלחמה הממושכת שנפתחה בעקבות 7 באוקטובר, שבה צה"ל נלחם בזירות רבות, קרובות ורחוקות, ומריבוי האירועים שאירעו במהלכה. לצד העיסוק במורשת המלחמה הנמשכת מאז אותו יום, יש חשיבות רבה לעיסוק גם באירועי 7 באוקטובר עצמם: כישלוננו של צה"ל במניעת ההתקפה, הלקחים שיש ללמוד מכישלון זה, מעשי הגבורה וערכי צה"ל שבאו לידי ביטוי בלחימה באותו יום ואחריו ועוד.

ח. לפיכך, החובה לשאת את זיכרון 7 באוקטובר היא צו מוסרי העומד לנגד עיניהם של מפקדי צה"ל וחייליו, המחויבים בעת ובעונה אחת ללמוד מכישלוננו של צה"ל בהגנת האזרחים, להטמיע את לקחיו ולתקן את הדרוש, ולשאת את מורשת הגבורה וההקרבה של האזרחים, כוחות הביטחון וההצלה וכוחות צה"ל שפעלו להגנת האזרחים ולהצלת חיים.

ט. העיסוק במתקפת 7 באוקטובר, ובכלל זה ציון יום הזיכרון עצמו, יהיה כפוף בכל יחידות צה"ל לעקרונות המפורטים במסמך זה ולהנחיות ענף המשטר והמשמעת.

2. הרקע:

א. בבוקר שמחת תורה, יום שבת, כ"ב בתשרי ה'תשפ"ד, 7 באוקטובר 2023, פתח ארגון הטרור חמאס במתקפת פתע על מדינת ישראל, ובמסגרתה חדר ליישובים ולערים במערב הנגב תוך כדי ירי רקטי לאזורים רבים בארץ. במתקפה זו פלש האויב למדינת ישראל, חדר לבסיסי צה"ל, אחז ביישובים, השתלט על צירים מרכזיים, ערך מסעות רצח במרכזים עירוניים, החרב שכונות, על יושביהן, ביישובים ובקיבוצים, וטבח במשתתפי מסיבות שהתקיימו באזור, ובהן מסיבת פסטיבל "נובה" שהתקיימה בחניון רעים.

ב. המחבלים רצחו אזרחים וחיילים ללא הבחנה, פצעו רבים אחרים, והשתמשו גם באלימות מינית באופן שיטתי. בהתקפה נרצחו באכזריות כ-1,200 נפש, ו-251 אזרחים ישראלים וזרים נחטפו לשטח הרצועה.

ג. צה"ל כשל במניעת ההתקפה ובהגנה על תושבי הנגב המערבי ועל האזרחים ששהו באזור, אשר המתינו שעות ארוכות להגעת סיוע. רק לאחר שעות ארוכות של לחימה נבלמה ההתקפה, טוהרו היישובים והבסיסים ופנו כלל האזרחים מהאזור. ב-26 בינואר 2026, למעלה משנתיים לאחר המתקפה, הושלמה השבתם של כלל החטופים, החיים והחללים, למדינת ישראל. רבים מן החטופים החללים נרצחו בידי ארגוני הטרור בהיותם בשבי והושבו לקבר ישראל.

ד. במהלך מתקפת הטרור, ולמרות התנאים הקשים, פעלו אזרחים, כיתות הכוננות, כוחות המשטרה, השב"כ וצה"ל בגבורה ובמסירות נפש והצילו חיים רבים. כוחות הרפואה וההצלה סיכנו את חייהם במתן סיוע לנפגעים ובפעולות הצלה. בתוך שעות בודדות התייצבו גם מאות אלפי משרתי מילואים, חלקם עוד בטרם נקראו, מתוך נכונות לקום ולהגן על המדינה. למרות הכישלון במניעת ההתקפה, וחרף היקף הפגיעות הרחב ביחידות הצבאיות, צה"ל והכוחות הנלווים הדפו את המחבלים, ובפועל – בתום יום הקרבות הראשון הושגה שליטה צבאית במרחב. בימים הסמוכים לאחר מכן נערכו קרבות מקומיים מול כיסי התנגדות, וכבר באותו שבוע חוסלו או נשבו כלל המחבלים שבשטח מדינת ישראל.

ה. בימים ובשבועות שלאחר ההתקפה התגייסה החברה האזרחית כולה לסייע בכל דרך לתושבי היישובים ולקהילות שנפגעו.

ו. מתקפת 7 באוקטובר היא מהאירועים הקשים בתולדותיה של מדינת ישראל ואחת מפעולות הטרור הגדולות ביותר שקרו בעידן המודרני ביחס לגודל האוכלוסייה במדינה.

3. מטרות פעולות החינוך וההסברה על אירועי ה-7 באוקטובר בצה"ל:

- א. להכיר את אירועי מתקפת הטרור ב-7 באוקטובר והקרבות שהתחוללו לבלימתה בנגב המערבי.
- ב. להכיר בכישלון בהגנה על אזרחי המדינה – בכשלים הצבאיים בתקופה שלפני המתקפה שאפשרו את התרחשותה, ובכישלון המערכתי לבלימתה ולהגנה בגזרה.
- ג. להעמיק באחריות המוטלת על צה"ל ומפקדיו להטמיע את הלקחים ולתקן את הדרוש תיקון בכלל המערכים והדרגים.
- ד. להעצים את תחושת השליחות להבטחת ביטחון המדינה ואזרחיה, ולעמידה ביעודו של צה"ל.
- ה. לשאוב השראה מהגבורה שהפגינו אזרחים, אנשי כוחות הביטחון וההצלה, מפקדים וחיילים בהתמודדותם עם המתקפה.
- ו. לספר את קורותיהם של החטופים ומשפחותיהם; את סיפורם של החטופים ששבו בחיים לאחר שסבלו מידו האכזרית של האויב אשר החזיקם בתנאים לא אנושיים; להנציח את החטופים החללים שהושבו לקבר ישראל.
- ז. להתייחד עם זכרם של הנרצחים והנופלים – אזרחים, אנשי כוחות הביטחון וההצלה, חיילים ומפקדים.

4. מסרי ההסברה לעיסוק בזיכרון, בהנצחה ובמורשת 7 באוקטובר בצה"ל:

א. נשיאה באחריות לכישלון

צה"ל נושא באחריות להגנת מדינת ישראל ולביטחון אזרחיה ותושביה בכל גזרה ומפני כל איום. זוהי אחריות כבדת-משקל, וב-7 באוקטובר כשלנו במימושה. אזרחי המדינה בנגב המערבי נותרו ללא הגנה וחשופים להתקפת האויב האכזרית. ניישיר מבט אל הכישלון, נכיר באחריותנו ונעמוד במחויבותנו להגן על מדינת ישראל ואזרחיה בכל מקום ומול כל איום.

ב. תחקור, למידה ותיקון

הנשיאה באחריות לכישלון מחייבת את צה"ל ומפקדיו ללמוד ממנו, להטמיע את לקחיו ולתקן את הדרוש בכלל המערכים והדרגים. הלמידה אינה מסתכמת בהפקת לקחים, אלא נבחנת בשינוי שנוצר בעקבותיהם. צה"ל יפעל ליישום לקחי תחקירי 7 באוקטובר ולשינוי המערכתי הנדרש כדי להיות נכון לאתגרים שלפנינו, להבטיח את ביטחון מדינת ישראל ואזרחיה ולזכות באמונם.

ג. זיכרון והנצחה

נוכח את האזרחים שנרצחו ב-7 באוקטובר ונתייחד עם זכרם ומורשתם של הנופלים מכוחות הביטחון, ההצלחה, הרפואה וצה"ל, אשר חירפו נפשם בקרבות למען הגנת המדינה ואזרחיה. ננצור את זכרם ונשאב השראה מדמותם. צה"ל מחויב לזכור ולהנציח את חללי צה"ל בסדיר ובמילואים שקראו "הנני" ונפלו בעת מילוי תפקידם. מפקדי צה"ל וחייליו יוסיפו לפעול למען הפצועים בגוף ובנפש ולהוקירם. צה"ל וחייליו מחויבים לספר את קורותיהם של החטופים ומשפחותיהם, את סיפורם של פדויי השבי, ולהנציח את זכרם של החטופים החללים שהושבו לקבר ישראל.

ד. גבורה

לצד הנשיאה באחריות לכישלון ויישום לקחיו, נדגיש את מורשת הגבורה של האזרחים, אנשי כוחות הביטחון וההצלה, החיילים, המפקדים והיחידות שפעלו ביום ההוא בנחישות, ביוזמה, בדוגמה אישית ובמסירות נפש למען הגנת המדינה ואזרחיה. נוקיר את מאות אלפי החיילים והמפקדים בסדיר

ובמילואים שלחמו ומוסיפים להילחם על הבית, ופועלים מתוך תחושת שליחות, ציונות ואמונה בצדקת הדרך למימוש ייעודו של צה"ל ולהבטחת קיומנו הלאומי.

נספר את מורשת קרבות הבלימה בנגב המערבי ואת מעשי הגבורה של חיילי צה"ל ומפקדיו – אלה שהיו במשמרתם ואלה שפעלו ביוזמה אישית במהלך חופשתם, אנשי מילואים שיצאו להגנת הנגב המערבי, לצד אזרחים ואנשי כוחות ביטחון אחרים – אשר לחמו בעוז רוח, באומץ לב, בתושייה ובמסירות נפש. רבים מהם נפלו במאמץ להגנת העם והמדינה.

ה. תקווה

צה"ל פועל ולוחם כדי לאפשר למדינת ישראל ולאזרחיה לחיות חיי חירות, שגשוג וצמיחה ולהגשים את חזון הדורות. נשאב רוח והשראה מדורות הלוחמים למען חירות העם בארצו – ידענו תקופות קשות כעם וקמנו מהן מחוזקים. צה"ל מחויב לעמידה במשימה, ללמידה, לתיקון וליישום לקחי 7 באוקטובר. אנו פועלים מתוך הכרה בכוחנו להשתנות ולעמוד במחויבותנו להגנת המדינה ואזרחיה.

נגייס תעצומות נפש למשימות שעוד נכוננו לנו כחברה וכעם, נפעל בעוצמה מול האויב והאיומים ונושיט יד במאמצי שיקום חבלי הארץ שנפגעו. נוסיף לפעול לחיזוק האמון והקשר עם הקהילה וההתיישבות כחלק ממשימתנו ומחובתנו. נחזק את הנגב המערבי ונסייע בצמיחתו ובשגשוגו. נבטיח את ביטחון המדינה ואזרחיה ונקיים את חובתנו להגן על הארץ ולחיות כעם חופשי בארצנו.

5. פעילות חינוך והסברה על 7 באוקטובר בצה"ל:

א. העיסוק החינוכי באירועי ה-7 באוקטובר יתקיים בשני תהליכים משלימים:

1) למידה מתמשכת **לאורך כל השנה** העוסקת באירועים, בכישלון בהגנה, בלקחיו ובמורשת

הגבורה.

(2) ציון יום הזיכרון הממלכתי ל-7 באוקטובר בהתאם לחוק "זיכרון הטבח והנצחת הגבורה ביום

כ"ב בתשרי (שמחת תורה) – 7 באוקטובר".

ב. לפיכך, קח"ר מנחה על הפעולות הבאות כחלק מתוכנית החינוך המחייבת בצה"ל:

(1) כלל יחידות צה"ל יקיימו פעולה חינוכית אחת לשנה (שלא במסגרת ציון יום הזיכרון

הממלכתי) – הכוללת היכרות עם אירועי ה-7 באוקטובר 2023 והעמקה בנשיאה באחריות צה"ל

על הכישלון בהגנה והמחויבות ללמידה ולתיקון:

א) יועבר שיח פיקודי על ייעוד צה"ל בהגנת האזרחים, בכישלון ההגנה על האזרחים ב-7

באוקטובר 2023, במשמעויות התחקירים והלמידה למשימות היחידה.

ב) בנוסף, במסגרת סיורים המתוכננים בתכנית החינוך של היחידה, תינתן עדיפות לסיור באתר

אזרחי ובאתר צבאי שבו התחוללה התקפת אויב ב-7 באוקטובר בנגב המערבי, ובמהלכו יתנהל

שיח פיקודי שיועבר בהתאם למתווים שיופצו על ידי חיל החינוך והנוער.

(2) בכל טירונות יועברו יחידות הלימוד האלה:

א) יחידת מפקד בנושא מתקפת 7 באוקטובר, בדגש על האחריות לביטחון המדינה והגנת

האזרחים.

ב) יחידת לימוד המציגה תחקיר צה"ל לאירוע מאירועי 7 באוקטובר שבו השתתפו חיילים

בשירות חובה.

ג) בנוסף, במסגרת סיורים המתוכננים במהלך ההכשרה, תינתן עדיפות לסיור באתר אזרחי

ובאתר צבאי שבו התחוללה התקפת אויב ב-7 באוקטובר בנגב המערבי, ובמהלכו יתנהל שיח

פיקודי שיועבר בהתאם למתווים שיופצו על ידי חיל החינוך והנוער.

3) בכל **הכשרת מפקדים** יועברו יחידות לימוד לאירועי 7 באוקטובר :

א) יחידת לימוד שמיקודה האחריות לביטחון המדינה והגנת האזרחים.

ב) יחידת לימוד המציגה תחקיר צה"ל לאירוע מאירועי 7 באוקטובר שבו השתתפו מפקדים, בזיקה להכשרה בה מועברת יחידת הלימוד.

ג) בנוסף, במסגרת סיורים המתוכננים במהלך ההכשרה, תינתן עדיפות לסיור באתר אזרחי ובאתר צבאי שבו התחוללה התקפת אויב ב־7 באוקטובר בנגב המערבי, ובמהלכו יתנהל שיח פיקודי שיועבר בהתאם למתווים שיופצו על ידי חיל החינוך והנוער.

4) **כל המשרתים באוגדת עזה** והחוברים אליהם למשימה תקופתית :

א) יבקרו באתר אזרחי ובאתר צבאי שבו התחוללה התקפת אויב ב־7 באוקטובר בנגב המערבי, וישתתפו בשיח פיקודי שיועבר בהתאם למתווים שיופצו על ידי חיל החינוך והנוער.

ב) ישתתפו בשיחת מפקד שבה יוצג תחקיר צה"ל לאירוע מאירועי 7 באוקטובר, בזיקה למשימת המסגרת.

ג) יתקיים שיח עדות עם גורם אזרחי מיישובי הנגב המערבי על אירועי 7 באוקטובר (בהתאם לרשימת גורמים מאושרים על ידי מקח"ר).

ג. **יום זיכרון ממלכתי לטבח ולגבורה בכ"ב בתשרי – 7 באוקטובר** :

1) יום הזיכרון הלאומי לאירועי כ"ב בתשרי ה'תשפ"ד (שמחת תורה) – 7 באוקטובר 2023 חל בתאריך כ"ד בתשרי.

2) מטרת יום הזיכרון הלאומי להנציח את אירועי 7 באוקטובר בכלל מוסדות המדינה, לרבות בצה"ל.

3) יום הזיכרון יצוין בכל יחידות צה"ל בטקס ובהקראת פקודת יום מטעם הרמטכ"ל, לפי

הדגשים והעקרונות המפורטים במסמך זה ובהתאם להנחיות ענף המשטר והמשמעת.

4) נוסף לכך, במהלך יום הזיכרון הממלכתי ייערך שיח פיקודי ביחידות השונות ברוח עקרונות

הוראה זו, ובהתאם למתווים שיופצו ע"י מקח"ר.

5) בימים הסמוכים ליום הזיכרון לא יתקיימו פעילויות הפגתיות בצה"ל, בהתאם להוראות ענף

משטר ומשמעת.

6) נוסף להנחיות ענף המשטר והמשמעת לאופן שבו על יחידות צה"ל לציין את יום הזיכרון, יופצו

על ידי חיל החינוך והנוער מתווים לשיח מפקד, מתווים לספורים בנגב המערבי, תוכניות למעגלי

שיח ביחידות אורגניות ובין-מדרגיות ולהפקות תרבות, ותוכניות לימי עיון והרצאות.

שם ההוראה	הוראת קח"ר: מדיניות החינוך וההסברה בצה"ל בנושא זיכרון, הנצחה ומורשת 7 באוקטובר – כ"ב בתשרי, שמחת תורה ה'תשפ"ד
גורם מאשר	קצין החינוך והנוער הראשי, תא"ל סמואל בומנדיל
תאריך עדכון	1 בספטמבר, 2026 כ"ה באלול, ה'תשפ"ו